

TORAH, TEXT AND TRANSMISSION

7 - MACHLOKET AND CHURBAN

OU ISRAEL CENTER - SUMMER 2015

A] EZRA - THE FIRST 'PARADIGM SHIFT'

1. שבתחלה כשנשתכחה תורה מישראל עלה עזרא מבבל ויסדה, חזרה ונשתכחה עלה הלל הבבלי ויסדה, חזרה ונשתכחה עלה רבי חייא ובנו ויסדה

סוכה כ.

- What is שכחה? What does it mean in this context?
- Note the major paradigm shifts happening at the times of Ezra (from Tanach and Nevuah to TSBP), Hillel (the beginnings of Mishna) and R' Chiya (the beginnings of Gemara)?

2. תניא, רבי יוסי אומר: ראוי היה עזרא שתינתן תורה על ידו לישראל, אילמלא קדמו משה. במשה הוא אומר (שמות י"ט) ומשה עלה אל האלהים, עזרא הוא אומר (עזרא ז') הוא עזרא עלה מבבל. מה עלייה האמור כאן תורה - אף עלייה האמור להלן תורה. במשה הוא אומר (דברים ד') ואתי צוה ה' בעת ההיא ללמד אתכם חקים ומשפטים, בעזרא הוא אומר (עזרא ז') כִּי עֲזָרָא הֵכִיִן לְבָבוֹ לְדַרוֹשׁ אֶת־תּוֹרַת ה' וְלַעֲשׂוֹת וּלְלַמֵּד בְּיַשְׁרָאֵל חֻק וּמִשְׁפָּט

סנהדרין כא:

3. תניא אמר רבי יהושע בן קרחה: **מלאכי זה עזרא**

מגילה טו.

4. אנשי כנסת הגדולה תקנו להם לישראל ברכות ותפלות קדושות והבדלות

ברכות לג.

5. במתניתא תנא: מאה ועשרים זקנים ובהם כמה נביאים תיקנו שמונה עשרה ברכות על הסדר

מגילה יז.

6. למה איפוא הרחיבו בתקופת עליית עזרא את המספר? הסיבה היא ... יען שאז אחרי שנות הגלות הוצרכו לכוון מחדש הכרת המוסד הזה בתור מרכז כל חכמי ישראל, לבלי תת מקום לערער על התמחותם. לכן הוכרחו אז לקבל כחברי הב'ד' הגדול כל ראשי גדולי הדור ההוא. אבל כאשר נפטרו אחרי כן ... לא הוסיפו למנות במרומם. הוי ימים שמספר חבריה היו מאה ואחרי כן שמונים ושמונה ... כן פחתו במנין עד שחזרו למנין שבעים

יסוד המשנה ועריכתה, רב ראובן מרגליות (מוסד הרב) עמ' 38-39

7. משה קבל תורה מסיני ומסרה ליהושע ויהושע לזקנים וזקנים לנביאים ונביאים מסרוהו (1) לאנשי כנסת הגדולה שמעון הצדיק היה משירי כנסת הגדולה (2) אנטיגנוס איש סוכו קבל משמעון הצדיק (3) יוסי בן יועזר איש צרדה ויוסי בן יוחנן איש ירושלים קבלו מהם (4) יהושע בן פרחיה ונתאי הארבלי קבלו מהם (5) יהודה בן טבאי ושמעון בן שטח קבלו מהם (6) שמעיה ואבטליון קבלו מהם (7) הלל ושמאי קבלו מהם

אבות א:א

1. Shimon Hatzadik (400-300 BCE)	2. Antignus of Socho (305 BCE)
3. Yosi ben Yoezer and Yosef ben Yochanon (280 BCE)	4. Yehoshua ben Prachya and Nitai of Arbel (243 BCE)
5. Yehuda ben Tabai and Shimon ben Shetach (198 BCE)	6. Shmaya and Avtalyon (140 BCE)
7. Hillel and Shammai (40 BCE)	

B] THE ORIGIN OF 'BAD' MACHLOKET

8. **משנה:** משמת יוסי בן יועזר איש צרידה ויוסי בן יהודה איש ירושלים - בטלו האשכולות **גמרא:** מאי אשכולות? אמר רב יהודה אמר שמואל: איש שהכל בו
 סוטה מז:

9. שהכל בו - תורה צלמתה ואין דופי ושכחה ומחלוקת

רש"י סוטה מז:

10. תנן התם: משמת יוסף בן יועזר איש צרידה ויוסף בן יוחנן איש ירושלים בטלו האשכולות איש שהכל בו, ואמר רב יהודה אמר שמואל: כל אשכולות שעמדו להן לישראל מימות משה עד שמת יוסף בן יועזר היו למדין תורה כמשה רבינו, מכאן ואילך לא היו למדין תורה כמשה רבינו

תמורה טו:

11. יוסי בן יועזר אומר שלא לסמוך, יוסף בן יוחנן אומר לסמוך. יהושע בן פרחיה אומר שלא לסמוך, ניתאי הארכלי אומר לסמוך. יהודה בן טבאי אומר שלא לסמוך, שמעון בן שטח אומר לסמוך. שמעיה אומר לסמוך, אבטליון אומר שלא לסמוך. הלל ומנחם לא נחלקו. יצא מנחם נכנס שמאי. שמאי אומר שלא לסמוך, הלל אומר לסמוך. הראשונים היו נשיאים, ושניים להם אבות בית דין

חגיגה טז.

12. וזו היא מחלוקת ראשונה שחיתתה בחכמי ישראל

רש"י חגיגה טז.

- What does Rashi mean by 'the first ever dispute'? Were there NO disputes before then!?

13. כשהיה בית דין הגדול קיים לא היתה מחלוקת בישראל, אלא כל דין שנולד בו ספק לאחד מישראל שואל לבית דין שבעירו. אם ידעו אמרו לו. אם לאו הרי השואל עם אותו בית דין או עם שלוחיו עולין לירושלים ושואלין לבית דין שבהר הבית. אם ידעו אמרו לו. אם לאו הכל באין לבית דין שעל פתח העזרה. אם ידעו אמרו להן. ואם לאו הכל באין ללשכת הגזית לבית דין הגדול ושואלין. אם היה הדבר שנולד בו הספק לכל ידוע אצל בית דין הגדול, בין מפי הקבלה בין מפי המדה שדנו בה, אומרים מיד. אם לא היה הדבר ברור אצל בית דין הגדול דנין בו בשעתן ונושאין ונותנין בדבר עד שיסכימו כולן, או יעמדו למנין וילכו אחר הרוב ויאמרו לכל השואלים כך הלכה והולכין להן. משבטל בית דין הגדול רבתה מחלוקת בישראל זה מטמא ונותן טעם לדבריו וזה מטהר ונותן טעם לדבריו, זה אוסר וזה מתיר

רמב"ם הלכות ממרים פרק א הלכה ז

- What reason is given here as to the cause of machloket?
- How does that inform Rashi's comments above?
- Is this machloket good, bad or neutral

14. והיה שם אחד איש לץ לב רע ובליעל ואלעזר בן פועירה שמו, ויאמר אלעזר בן פועירה לינאי המלך: ינאי המלך, לבם של פרושים עליך! ומה אעשה? הקם להם בציץ שבין עיניך, הקים להם בציץ שבין עיניו. היה שם זקן אחד ויהודה בן גדידיה שמו, ויאמר יהודה בן גדידיה לינאי המלך: ינאי המלך, רב לך כתר מלכות, הנח כתר כהונה לזרעו של אהרן! שהיו אומרים: אמו נשבת במודיעים, ויבוקש הדבר ולא נמצא; ויבדלו חכמי ישראל בזעם. ויאמר אלעזר בן פועירה לינאי המלך: ינאי המלך, הדיוט שבישראל כך הוא דינו, ואתה מלך וכהן גדול כך הוא דינדך? ומה אעשה? אם אתה שומע לעצתי רומסם. ותורה מה תהא עליה? הרי כרוכה ומונחת בקרן זוית, כל הרוצה ללמוד יבוא וילמוד. אמר רב נחמן בר יצחק: מיד נזרקה בו אפיקורסות, דהוה ליה למימר: תינח תורה שבכתב, תורה שבעל פה מאי? מיד ותוצץ הרעה על ידי אלעזר בן פועירה, ויהרגו כל חכמי ישראל, והיה העולם משתומם עד שבא שמעון בן שטח והחזיר את התורה ליושנה

קידושין סו.

15. ינאי מלכא ומלכתא כריכו ריפתא בהדי הדדי, ומדקטל להו לרבנן - לא הוה ליה איניש לברוכי להו. אמר לה לדביתהו: מאן יהיב לן גברא דמברך לן? אמרה ליה: אשתבע לי דאי מייתינא לך גברא - דלא מצערת ליה. אשתבע לה. אייתיתיה לשמעון בן שטח אחוה, אותביה בין דידיה לדידה.

ברכות מח.

- Note: the murder of Yosef ben Yoezer in the period of the Greek persecutions of Antiochus; the Sanhedrin went 'underground'
- Yehoshua ben Prachya and Shimon ben Shetach forced to flee to Egypt - Jewish civil war rages

16. ארבעים שנה עד שלא חרב הבית גלתה לה סנהדרין וישבה לה בחנויות. למאי הילכתא?.... שלא דנו דיני נפשות

שבת טו.

17. משרבו זחוחי הלב רבו מחלוקות בישראל - והן הן שופכי דמים

תוספתא סוטה פרק י"ד הלכה ט

- Some TSBP still has no machloket. Note Perek Eizehu Mekomam (Zevachim ch. 5) which we say as part of Shacharit. No machloket, no opinions and no names mentioned¹

C] BEIT HILLEL AND BEIT SHAMMAI

18. משרבו תלמידי שמי והלל שלא שימשו כל צרכן הרבו מחלוקות בישראל ונעשו שתי תורות

תוספתא חגיגה פרק ב הלכה ט 544

19. ואלו מן ההלכות שאמרו בעליית חנניה בן חזקיה בן גוריון כשעלו לבקרו נמנו ורבו ב"ש על ב"ה ו"ח דברים גזרו בו ביום

משנה מסכת שבת פרק א משנה ד

20. אלו מן ההלכות שאמרו בעליית חנניה בן חזקיהו בן גרון כשעלו לבקרו נמנו ורבו בית שמי על בית הלל שמונה עשרה דבר גזרו בו ביום והיה אותו היום קשה להם לישראל כיום שנעשה בו העגל

תוספתא מסכת שבת (ליברמן) פרק א הלכה טז

21. אותו היום היה קשה לישראל כיום שנעשה בו העגל תנא רבי יהושע אונייא תלמידי ב"ש עמדו להן מלמטה והיו הורגין בתלמידי ב"ה. תני ששה מהן עלו והשאר עמדו עליהן בחרבות וברמחים

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבת פרק א הלכה ד'

22. ושמונה עשר דבר גזרו. מאי נינהו שמנה עשר דבר? דתנן, אלו פוסלין את התרומה: (1) האוכל אוכל ראשון, (2) והאוכל אוכל שני, (3) והשותה משקין טמאין, (4) והבא ראשו ורובו במים שאובין, (5) וטהור שנפלו על ראשו ורובו שלשה לוגין מים שאובין, (6) והספר, (7) והידים (8) והטבול יום, (9) והאוכלים (10) והכלים שנטמאו במשקין

שבת יג:

23. תנו רבנן: מעשה בשני כהנים שהיו שניהן שוין ורצין ועולין בכבש. קדם אחד מהן לתוך ארבע אמות של תבירו - נטל סכין ותקע לו בלבו. בא אביו של תינוק ומצאו כשהוא מפרפר. אמר: הרי הוא כפרתכם, ועדיין בני מפרפר ולא נטמאה סכין. ללמדך שקשה עליהם טהרת כלים יותר משפיכות דמים!

יומא כג.

1. Rav Reuven Margolies suggests that this perek pre-dates the breakdown of the Sanhedrin, hence its unanimity and anonymity. Note also references to eating of korbanot in the Temple inside the 'curtains', which seems to predate the construction of the Second Temple, and perhaps even the First!

D] SINAT CHINAM LESHEM SHAMAYIM!

24. מקדש שני שהיו עוסקין בתורה ובמצות וגמילות חסדים מפני מה חרב מפני שהיתה בו שנאת חנם
יומא ט:

25.

והענין דנתבאר בשירת האזינו עה"פ הצור תמים פעלו וגו' צדיק וישר הוא .
דשבת ישר הוא נאמר להצדיק דין הקב"ה בחרבן בית שני שהיה דור עקש ופתלתל .
ופירשנו שהיו צדיקים וחסידים ועמלי תורה, אך לא היו ישרים בחליכות עולמים. ע"כ
מפני שנאת חנם שבלבם זאו חשדו את מי שראו שנהג שלא כדעתם ביראת ה' שהוא
צדוקי ואפיקורס . ובאו עי"ז לידי ש"ד בדרך הפלגה ולכל הרעות שבעולם עד שחרב
הבית . וע"ז היה צדוק הדין , שהקב"ה ישר הוא ואינו סובל צדיקים כאלו אלא באופן
שהלכים בדרך הישר גם בחליכות עולם ולא בעקמימות אע"ג שהוא לש"ש דזה גורם
חרבן הבריאה והריסות ישוב הארץ .

פירוש הנצי"ב על חומש - הקדמה לס' בראשית

26.

והנה המעריך הורו והוגו עצה להיות נשמר מדור זה להפרד זה מזה לגמרי כמו שנפרד אברהם מלוט, במטותא מן המעריך
עצה זו קשה כחרבות לגוף האומה וקיומה, הן בשעה שהיינו באה"ק וברשותנו כמעט בבית שני נעתם ארץ וחרב הבית וגלה
ישראל בסבת מחלוקת הפרושים עם הצדוקים וגם הסב מחמת שנאת חנם הרבה ש"ד מה שאינו מן הדין היינו בשעה
שראה פרוש שאחד מיקל באיזה דבר אע"ג שלא היה צדוקי כלל אלא עשה עבירה, מ"מ מחמת ש"ח היה שופטו לצדוקי
שמורידן אותו, ומזה נתרבה ש"ד בהיתר ולשם מצוה בטעות וכ"ז אינו רחוק מן הדעת להגיע ח"ו בעת כזאת ג"כ אשר
עפ"י ראות עיני א' ממחזיקי הדת ידמה שפלוגי אינו מתנהג עפ"י דרכו בעבודת ה' וישפטנו למינות ויתרחק ממנו ויהיו
רודפים זא"ז בהיתר בדמיון כוזב ח"ו, ושחת כל עם ה' חלילה זהו אפילו אם היינו בארצנו וברשותנו

שו"ת משיב דבר חלק א סימן מד - על ימין ושמאל

• The response to Churban and the risk of break-down of TSPB was a new and daring project - the 'chrysalization' of TSBP, eventually into a work that we call the MISHNA